

מחשבת ישראל

לבתי ספר דתיים
רמת הגבר

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה חלקים.
בכל חלק יש שלוש שאלות. יש להשיב על שתיים מהן.

חלק ראשון	–	חגים	–	34	נקודות
חלק שני	–	תורה ומצוות	–	34	נקודות
חלק שלישי	–	תפילה	–	32	נקודות
סך הכול	–			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: יש לבסס את תשובותיכם על המקורות. יש לכתוב בקיצור ובבהירות.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

חלק ראשון – חגים (34 נקודות)

בחלק זה יש לענות על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 17 נקודות).

1. הרב סולובייצ'יק, על התשובה

א. "שונה היא תשובה של כפרה מתשובה של טהרה".

הסבירו את השוני בין שני סוגי התשובה. (7 נקודות)

ב. (1) מדוע מי שמשחק בקוביא, מי שמלווה בריבית ומי שמפריח יונים – אין תשובתם תשובה ברגע שהם מתחרטים

על העבר?

(2) כתבו בנוגע לעובר על אחת מן העבירות המודגשות בקו בתת-סעיף ב(1), מה הברייתא דורשת ממנו כדי שחזרתו

בתשובה תהיה "חזרה גמורה".

(10 נקודות)

2. א. הראי"ה קוק, עין איה

(1) מה הם שני האופנים שבאמצעותם האדם יכול לשמח את עצמו?

(2) איזה מן האופנים שצינתם בתת-סעיף (1) הוא "הדרך המובחר"? נמקו את תשובתכם.

(10 נקודות)

ב. רש"ר הירש, פירוש לתורה

"והיית [אך] שמח' הוא דרגה נעלה בהרבה מאשר 'ושמחת'".

הסבירו את דברי הרש"ר הירש. (7 נקודות)

3. א. הרב יהודה אייגר, שבט מיהודה

"השרף באילן נראה כמו נחרב ויבש לגמרי".

(1) הרב אייגר מתאר תהליך שמתרחש באילנות לקראת ט"ו בשבט. מהו התהליך הזה?

(2) מה האדם יכול ללמוד מתהליך זה?

(8 נקודות)

ב. האדמו"ר מסלונים, כוח האחדות

"אצל עם ישראל השמדה רוחנית יותר גרועה מהשמדת הגופים".

(1) קביעה זו של האדמו"ר מסלונים מובילה לשאלה שהוא שואל. מהי השאלה?

(2) מהי תשובתו של האדמו"ר מסלונים על שאלה זו?

(9 נקודות)

חלק שני – תורה ומצוות (34 נקודות)

בחלק זה יש לענות על שתיים מן השאלות 4–6 (לכל שאלה – 17 נקודות).

4. "בן איש חי", עוד יוסף חי

- א.** בחג הסוכות, נקרא דוד לסעוד עם כל בני המשפחה בסוכה. דוד השיב שהוא מעדיף לאכול בבית ושגם כשאינו יושב בסוכה הוא זוכר שה' הושיב את בני ישראל בסוכות כשיצאו ממצרים.
מה היה ה"בן איש חי" משיב על דבריו של דוד? (9 נקודות)

ב. הראי"ה קוק, איגרות הראי"ה

- על פי הראי"ה קוק, מהי "האחדות הרוחנית", וכיצד האדם יכול "לעשות חסד עם כל העולם" במעשיו? (8 נקודות)

5. א. תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין

"שני מקומות נתגלו טעמים ונכשל בהם גדול העולם".

- (1) ציינו איסור אחד ש"נתגלה טעמו" ונכשל בו שלמה המלך.
(2) מהי מסקנת הגמרא בנוגע לגילוי טעמי המצוות? הסבירו את תשובתכם.
(9 נקודות)

ב. הרב יהודה עמיטל, בין התחברות למחויבות

- "קבלת תורה המבוססת אך ורק על קבלתה מרצון ללא יסוד של כפייה, יש בה פגם".
מהו הנימוק של הרב עמיטל לדברים אלה? (8 נקודות)

6. א. מהר"ל, תפארת ישראל

"וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל" (דברים, פרק ד', פסוק מ"ד).

- (1) מה למד המהר"ל מן המילה "לפני" שבפסוק?
(2) על פי המהר"ל, מדוע מברכים "לעסוק בדברי תורה" ואין מברכים "ללמוד תורה"?
(8 נקודות)

ב. הרב סולובייצ'יק, מפניני הרב

- על פי הרב סולובייצ'יק, האם יש תועלת בלימוד תורה שיישכח בעתיד? בססו את תשובתכם על משל המלך והחביות.
(9 נקודות)

חלק שלישי – תפילה (32 נקודות)

בחלק זה יש לענות על שתיים מן השאלות 7–9 (לכל שאלה – 16 נקודות).

7. א. האדמו"ר מפיאסצנה, חובת התלמידים

"רק איש בֶּעֶר ולא יֵדַע יכול לחלל כל כך את התפילה".

על פי האדמו"ר מפיאסצנה, מהו היחס המחלל את התפילה, ומהו היחס הראוי לתפילה? (6 נקודות)

ב. הרב עדין אבן ישראל (שטיינזלץ), שלושה עשר עלי השושנה

"כיצד עושים את 'עבודת הלב', המכשירה ופותחת את הנפש אל התפילה? [...] אין שום מרשם בטוח לכך [...]
ועם זאת יש דרכים [...] [ה]מורות על כיוון של עבודה".

(1) הרב עדין אבן ישראל מציע במאמרו כמה דרכים לפתיחת הנפש אל התפילה. תארו שתיים מהן.

(2) הציעו דרך נוספת משלכם לפתיחת הנפש אל התפילה.

(10 נקודות)

8. ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים

"וזה כמלך שגזר על כל הערלים שבמדינה פלונית שייהרגו [...] ועמד אחד מהם ונימול [...]".

א. ר' יוסף אלבו עונה במשל זה על שאלה הנוגעת לתפילה. מהי השאלה? (8 נקודות)

ב. מהי התשובה של ר' יוסף אלבו על השאלה שכתבתם בסעיף א? (8 נקודות)

9. א. רש"ר הירש, פירוש לתורה

על פי רש"ר הירש, מהו ההבדל בין תפילה (משורש פ-ל-ל) ובין "תחינה" ו"שיח"? (8 נקודות)

ב. הרבי מליובאוויטש, ליקוטי שיחות

על פי הרבי מליובאוויטש, התרגום של המילה prayer הוא בקשה, אולם בנוגע לעם ישראל המונח הנכון הוא "תפילה".

הסבירו את ההבדל בין שני המונחים ואת המשמעות של הבדל זה. (8 נקודות)

בהצלחה!